DOMSTOLENS DOM
av den 4 februari 1988*

I mål 157/86

har High Court i Irland till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Mary Murphy m.fl.

och

An Bord Telecom Eireann.

Begäran avser tolkningen av artikel 119 i EEG-fördraget och artikel 1 i rådets direktiv 75/117 av den 10 februari 1975 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män (EGT nr L 45 s. 19, fransk version; svensk specialutgåva del 13 volym 04).

DOMSTOLEN

sammansatt av avdelningsordföranden G. Bosco, tillförordnad ordförande, avdelningsordförandena O. Due och J. C. Moitinho de Almeida samt domarna U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, T. F. O'Higgins och F. Schockweiler,

generaladvokat: C. O. Lenz,
justitiesekreterare: byrådirektören D. Louterman,

som har beaktat yttrandena från

— Mary Murphy m.fl. genom Mary Robinson, SC, och Paul Butler, BL, biträdda av Charles B. W. Boyle & Son, solicitors,

* Rättegångsspråk: engelska.

— An Bord Telecom Eireann genom E. G. Hall, Company Solicitor, biträdd av Hugh Geoghegan, SC, och James O'Reilly, BL,

— den irländska regeringen genom Louis J. Dockery, Chief State Solicitor, och J. Hamilton, BL,

— Europeiska gemenskapernas kommission genom Julian Currall, rättstjänsten,

som har beaktat förhandlingsrapporten och vad som framkommit vid den muntliga förhandlingen den 10 november 1987 och

som vid sammanträde samma dag har hört generaladvokatens förslag till avgörande,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom ett beslut av den 4 mars 1986, som kom in till domstolen den 30 juni 1986, har High Court i Irland i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt tre frågor om tolkningen av artikel 119 i EEG-fördraget och artikel 1 i rådets direktiv 75/117 av den 10 februari 1975 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män (EGT nr L 45 s. 19, fransk version; svensk specialutgåva del 13 volym 04).

2 Frågorna har ställts inom ramen för ett förfarande som inletts av Mary Murphy och 28 andra kvinnliga arbetstagare mot deras arbetsgivare, bolaget An Bord Telecom Eireann. Arbetstagarna i fråga är fabriksarbetare ("factory workers") och deras arbete består i att bl.a. ta isär, rengöra, smörja och sätta ihop telefoner och annan utrustning. De har rest krav på att erhålla lön efter samma löneskala som en angiven manlig arbetstagare, som är lagerarbetare ("stores labourer") inom samma företag och vars arbete består i att rengöra, samla ihop och lämna ut utrustning och komponenter samt mera allmänt att hjälpa till efter behov.

3 Det framgår av handlingarna i målet att den "Equality Officer", till vilken begäran hänsköts i första instans i enlighet med det förfarande som föreskrivs i Anti-discrimination (Pay) Act från 1974, fann att det arbete som utfördes av sökandena i stort sett var mer kvalificerat än det arbete som utfördes av

den manlige arbetskamraten och att det därför inte var fråga om "lika arbete" i nämnda lags mening. Equality Officer fann sig således redan på denna grund inte kunna förorda att sökandena skulle erhålla lön efter samma löneskala som deras manlige arbetskamrat och ansåg sig därför inte behöva ta ställning till frågan om löneskillnaden i fråga innebär könsdiskriminering.

4 Sökandena överklagade till Labour Court, som gjorde samma bedömning som Equality Officer, varefter sökandena överklagade till High Court angående en rättsfråga. High Court anslöt sig till den bedömning som Equality Officer och Labour Court hade gjort beträffande tolkningen av Anti-discrimination (Pay) Act, men ville få veta om den nationella lagstiftningen är förenlig med gemenskapsrättens bestämmelser om lika lön. Mot bakgrund härav har High Court förklarat målet vilande och ställt följande frågor till domstolen:

"1) Omfattar den gemenskapsrättsliga principen om lika lön för lika arbete en begäran om lika lön för likvärdigt arbete, när sökandens arbete anses mer kvalificerat än det arbete som utförs av den person med vilken sökanden vill jämföras?"

2) Om svaret på den första frågan är jakande: "Är svaret beroende av bestämmelserna i artikel 1 i rådets direktiv 75/117/EEG av den 10 februari 1975 om tillnärmningen av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män?"

3) Om det svaret är jakande: "Är artikel 1 i nämnda direktiv direkt tillämplig i medlemsstaterna?"

5 För en utförligare redogörelse av omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, de relevanta gemenskapsbestämmelserna och förfarandet i domstolen samt de yttranden som getts in till domstolen hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i dessa delar återges i det följande endast i den mån det är nödvändigt för övervägandena i domskälen.

Den första frågan

6 Vid en jämförelse av de tre frågorna och de förklaringar som ges i motiveringen till beslutet om hänskjutande, framgår att den första frågan i huvudsak går ut på att få veta om artikel 119 i EEG-fördraget skall tolkas på så sätt att

den även avser fall där den arbetstagare som åberopar sina rättigheter enligt bestämmelsen i fråga för att erhålla lika lön i den mening som avses i densamma utför ett mer kvalificerat arbete än den person med vilken han vill jämföras.

7 Enligt artikel 119 första stycket i fördraget skall medlemsstaterna säkerställa och upprätthålla "principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete". Enligt domstolens fasta rättspraxis, som för första gången kom till uttryck i en dom av den 8 april 1976 i mål 43/75 Defrenne (Rec. s. 455), är ifrågavarande bestämmelse direkt tillämplig särskilt när kvinnor och män erhåller olika lön för lika arbete som utförs inom samma privata eller offentliga verksamhet eller tjänst.

8 An Bord Telecom Eireann har bestritt att principen är tillämplig i fall där det utbetalas lägre lön för ett mer kvalificerat arbete. Bolaget har till stöd för denna ståndpunkt hävdat att uttrycket "lika arbete" i artikel 119 i fördraget inte kan anses inbegripa likvärdigt arbete, eftersom en motsatt tolkning skulle få till följd att lika lön skulle utbetalas för arbete av olika kvalificeringsgrad.

9 Visserligen skall principen om lika lön för kvinnor och män i enlighet med ordalydelsen i artikel 119 i fördraget tillämpas endast i fråga om lika arbete eller, i enlighet med domstolens fasta rättspraxis, i fråga om likvärdigt arbete, men inte i fråga om icke likvärdigt arbete. Om emellertid denna princip utgör hinder för att arbetstagare av det ena könet, som utför ett arbete som är likvärdigt med det som utförs av arbetstagare av det motsatta könet, erhåller lägre lön på grund av sin könstillhörighet, så innebär den med desto större anledning ett förbud mot en sådan löneskillnad i de fall där de lägre betalda arbetstagarna utför ett mer kvalificerat arbete.

10 En motsatt tolkning skulle innebära att principen om lika lön berövades sin ändamålsenliga verkan och sitt innehåll. Som den irländska regeringen med rätta har hävdat, skulle en arbetsgivare i så fall lätt kunna kringgå denna princip och tilldela arbetstagare av det en könet extrauppgifter eller svårare arbetsuppgifter för att kunna ge dessa en lägre lön.

11 I den mån som det har konstaterats att den ifrågavarande lönenivåskillnaden utgör könsdiskriminering är artikel 119 direkt tillämplig, i den meningen att de berörda arbetstagarna kan åberopa artikeln inför rätta för att erhålla lika lön i den mening som avses i bestämmelsen och i den meningen att de nationella domstolarna är skyldiga att beakta denna bestämmelse som en del av gemenskapsrätten. Det ankommer på den nationella domstolen att med

utnyttjande av det utrymme för skönsmässig bedömning som den har enligt nationell rätt, tolka och tillämpa den interna lagstiftningen på ett sätt som står i överensstämmelse med gemenskapsrätten och att, för det fall en sådan tolkning inte är möjlig, avstå från att tillämpa varje motstridig nationell regel.

12 Svaret på den första frågan blir därför att artikel 119 i EEG-fördraget skall tolkas på så sätt att den även avser fall där den arbetstagare som gör gällande en rättighet enligt bestämmelsen i fråga för att erhålla lika lön i den mening som avses i densamma utför ett mer kvalificerat arbete än den person med vilken han vill jämföras.

Den andra och tredje frågan

13 Det följer av det ovan anförda att tvisten vid den nationella domstolen kan avgöras på grundval av en tolkning av enbart artikel 119 i fördraget. Under dessa förhållanden föreligger inget behov av att besvara den andra och tredje frågan rörande tolkningen av rådets direktiv 75/117 av den 10 februari 1975.

Rättegångskostnader

14 De kostnader som har förorsakats den irländska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 4 mars 1986 förts vidare av High Court i Irland – följande dom:

1) Artikel 119 i EEG-fördraget skall tolkas på så sätt att den även avser fall där den arbetstagare som gör gällande en rättighet enligt denna be-

stämmelse för att erhålla lika lön i den mening som avses i samma bestämmelse, utför ett mer kvalificerat arbete än den person med vilken han vill jämföras.

Bosco Due Moitinho de Almeida Everling

Bahlmann Galmot Kakouris O'Higgins Schockweiler

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 4 februari 1988.

P. Heim
Justitiesekreterare

A. J. Mackenzie Stuart
Ordförande